

Rapport

Datum: 30 november 2005
Rapportnummer: 2005/367

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de Belastingdienst/Holland-Midden/kantoor Haarlem het standpunt inneemt dat hij de teruggaaf op de voorlopige aanslag inkomstenbelasting 2003 van verzoeker bevrijdend heeft betaald met de storting van 17 september 2004 op het (onjuiste) rekeningnummer dat verzoeker in 2001 heeft opgegeven.

Beoordeling

I. Bevindingen

Algemeen

1. Over het jaar 2000 had verzoeker recht op een teruggaaf inkomstenbelasting. Op een hem door de Belastingdienst toegestuurd kaartje gaf verzoeker in april 2001 aan de teruggaaf te willen ontvangen op rekeningnummer x. Het door verzoeker vermelde rekeningnummer x was niet juist omdat verzoeker één cijfer van zijn rekeningnummer had verzuimd in te vullen. Door aankruising van het vakje "ja" gaf verzoeker op het kaartje tevens aan alle toekomstige teruggaven tot nader schriftelijk bericht zijnerzijds op het op het kaartje vermelde rekeningnummer x te willen ontvangen.
2. De teruggaaf over het jaar 2000 bedroeg € 122,07 en werd door de Belastingdienst op 25 april 2001 gestort op rekeningnummer x. Verzoeker heeft hierop niet gereageerd. Tot 17 september 2004 is rekeningnummer x niet door de Belastingdienst gebruikt voor teruggaven aan verzoeker.
3. In augustus 2004 deed verzoeker aangifte voor de inkomstenbelasting over het jaar 2003. Hem was daartoe geen aangifteformulier door de Belastingdienst uitgereikt. Op het door hem gebruikte formulier om aangifte te doen stonden dientengevolge geen door de Belastingdienst voorbedrukte persoonsgegevens afgedrukt. Op het aangifteformulier was derhalve ook niet het bij de Belastingdienst bekende rekeningnummer x afgedrukt. Op het formulier was door verzoeker evenmin een rekeningnummer ingevuld waarop hij een eventuele teruggaaf wenste te ontvangen.
4. Met dagtekening 28 september 2004, maar op een eerder tijdstip, ontving verzoeker een voorlopige aanslag inkomstenbelasting over het jaar 2003 met een terug te geven bedrag van € 2.018. Op het aanslagbiljet stond rekeningnummer x vermeld als de rekening waarop de teruggaaf zou worden overgemaakt. Op 24 september 2004 nam verzoeker met de Belastingdienst mondeling contact op. De storting op rekening x had inmiddels, op 17 september 2004, plaatsgevonden.
5. In brieven van 12 januari en 21 maart 2005 nam de Belastingdienst/Holland-Midden/kantoor Haarlem (hierna: de Belastingdienst) tegenover verzoeker het standpunt in dat met

de storting op rekening x bevrijdend was betaald. De Belastingdienst beriep zich voor zijn standpunt op artikel 6:34 Burgerlijk Wetboek (zie Achtergrond, onder 1.). De Belastingdienst liet verzoeker tevens weten het bedrag van de storting zonder succes te hebben teruggevorderd van de houder van rekening x.

Ten aanzien van verzoekers klacht

1. Verzoeker klaagt er over dat de Belastingdienst van mening is dat hij bevrijdend heeft betaald met de storting op rekening x. Verzoeker is van mening dat de Belastingdienst niet zorgvuldig heeft gehandeld en niet op redelijke gronden als bedoeld in artikel 6:34 Burgerlijk Wetboek heeft kunnen aannemen dat hij de teruggaaf kon storten op rekeningnummer x. Hij stelt dat het kaartje waarop hij in 2001 rekeningnummer x heeft genoemd als rekeningnummer ook voor toekomstige teruggaven, te gedateerd is. Hij had inmiddels, aldus verzoeker, een ander rekeningnummer kunnen hebben.

2. De Belastingdienst stelt zich met een beroep op het bepaalde in 6:34 Burgerlijk Wetboek op het standpunt met de storting op het laatst bij hem bekende en door verzoeker zelf opgegeven rekeningnummer x bevrijdend aan hem te hebben betaald. De Belastingdienst wijst er op dat verzoeker pas na de storting van 17 september 2004 met de Belastingdienst contact heeft opgenomen en dat herstel toen niet meer mogelijk was.

II. Beoordeling

1. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. De hieruit voortvloeiende onderzoeksplicht is mede vastgelegd in artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek en artikel 3:2 Algemene wet bestuursrecht (zie Achtergrond, onder 1. en 2.).

Op grond van deze onderzoeksplicht had van de Belastingdienst verwacht mogen worden dat hij het rekeningnummer waarop hij voornemens was het bedrag van de teruggaaf inkomstenbelasting 2003 voor verzoeker te storten, vooraf bij deze had geverifieerd dan wel hem in de gelegenheid had gesteld het verzuim te herstellen dat eruit bestond dat verzoeker op het door hem ingediende aangifte geen rekeningnummer had ingevuld ten behoeve van een teruggaaf. In dit verband wordt ook gewezen op het rapport 2002/308 van de Nationale ombudsman (zie Achtergrond onder 3.). Dit klemte te meer nu verzoeker niet kon beschikken over een door de Belastingdienst uitgereikt aangiftebiljet waarop het bij de Belastingdienst bekende rekeningnummer stond afgedrukt en langs die weg ter verificatie werd aangeboden.

2. Door het bedrag zonder voorafgaand onderzoek te storten op het door verzoeker in 2001 opgegeven rekeningnummer is de Belastingdienst voorbijgegaan aan de mogelijkheid dat het toen opgegeven rekeningnummer niet meer van toepassing zou zijn.

Aan bovenstaande doet niet af dat de storting op het onjuiste rekeningnummer in dit geval niet het gevolg is van een mutatie van het nummer maar van een fout van verzoeker bij het invullen van het kaartje in 2001. Ook deze fout zou bij voorafgaande verificatie van het rekeningnummer immers tijdig zijn ontdekt.

Aan het bovenstaande doet evenmin af het kaartje dat verzoeker in 2001 heeft ingevuld en waarop hij heeft aangegeven dat rekeningnummer x ook voor toekomstige teruggaven kon worden gebruikt. Een andersluidend standpunt gaat immers voorbij aan de omstandigheid dat van een belastingplichtige in het algemeen niet kan worden verwacht dat hij zich er zonder tussentijdse kennisgeving, zoals de jaarlijkse vermelding door de Belastingdienst op een aangiftebiljet, ook na langere tijd nog van bewust is dat het toen opgegeven rekeningnummer door de Belastingdienst in zijn bestand is opgeslagen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Belastingdienst/Holland-Midden/kantoor Haarlem, is gegrond wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerking.

AANBEVELING

De minister van Financiën wordt in overweging gegeven te bevorderen dat het bedrag van de teruggaaf inkomstenbelasting 2003 alsnog wordt gestort op een door verzoeker op te geven rekeningnummer.

Onderzoek

Op 31 mei 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer D. te Haarlem, ingediend door de heer K. te Haarlem, met een klacht over een gedraging van de Belastingdienst/Holland-Midden/kantoor Haarlem.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Financiën, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Financiën verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tevens werd de Belastingdienst een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Zij deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Het verzoekschrift van verzoeker met bijlagen waaronder de brieven van de Belastingdienst/Holland-Midden/kantoor Haarlem van 12 januari en 21 maart 2005.
2. De reactie op de klacht van de Belastingdienst/Holland-Midden in de brief van 11 augustus 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Burgerlijk Wetboek

Artikel 3:11

“Goede trouw van een persoon, vereist voor enig rechtsgevolg, ontbreekt niet alleen, indien hij de feiten of het recht, waarop zijn goede trouw betrekking moet hebben, kende, maar ook indien hij ze in de gegeven omstandigheden behoorde te kennen. Onmogelijkheid van onderzoek belet niet dat degene die goede reden tot twijfel had, aangemerkt wordt als iemand die de feiten of het recht behoorde te kennen.”

Artikel 6:34

“1. De schuldenaar die heeft betaald aan iemand die niet bevoegd was de betaling te ontvangen, kan aan degene aan wie betaald moest worden, tegenwerpen dat hij bevrijdend heeft betaald, indien hij op redelijke gronden heeft aangenomen dat de ontvanger der betaling als schuldeiser tot de prestatie gerechtigd was of dat uit anderen hoofde aan hem moest worden betaald.

2. Indien iemand zijn recht om betaling te vorderen verliest, in dier voege dat het met terugwerkende kracht aan een ander toekomt, kan de schuldenaar een inmiddels gedane betaling aan die ander tegenwerpen, tenzij hetgeen hij omtrent dit verlies kon voorzien, hem van de betaling had behoren te weerhouden.”

2. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 3:2

“Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.”

3. Rapport Nationale ombudsman 2002/308

“...4. Ingevolge het bepaalde in artikel 6:34 Burgerlijk Wetboek (zie Achtergrond, onder 1.) kan de Belastingdienst verzoekster alleen tegenwerpen dat hij met de storting op de rekening van de derde bevrijdend heeft betaald indien hij op redelijke gronden heeft mogen aannemen dat de ontvanger van de betaling daartoe gerechtigd was of dat uit andere hoofde aan hem of haar moest worden betaald. Hiervan kan onder de omstandigheden van het geval alleen sprake zijn indien de Belastingdienst op redelijke gronden mocht aannemen dat de rekening waarop hij het bedrag heeft gestort, ten tijde van die storting stond op naam van verzoekster. Dit betekent dat de Belastingdienst op dat punt te goeder trouw moet zijn geweest als omschreven in artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek (zie Achtergrond, onder 1.), dat wil zegen dat de Belastingdienst niet wist, maar ook niet behoefde te weten dat het betrokken rekeningnummer niet meer bij verzoekster in gebruik was.

5. Tijdens het onderzoek is niet gebleken van gegevens of aanwijzingen op grond waarvan kan worden gesteld dat de Belastingdienst op de hoogte was van het feit dat het betrokken rekeningnummer niet meer bij verzoekster in gebruik was. Verzoekster heeft de Belastingdienst niet geïnformeerd over de opheffing van de betrokken rekening. Ook is niet gebleken dat de Belastingdienst door de bank op de hoogte is gesteld van die opheffing, en de toekenning van het nummer aan een derde. Derhalve is aannemelijk dat de Belastingdienst niet wist dat het rekeningnummer niet meer op naam stond van verzoekster.

6. Met het overwogene onder 5. staat echter niet vast dat de Belastingdienst ook niet behoefde te weten dat het rekeningnummer niet meer op verzoeksters naam stond. Niet alleen op grond van het criterium van artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek, maar ook op grond van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht rust op de Belastingdienst een onderzoeksplicht.

Voor de beoordeling van de vraag of de Belastingdienst in voldoende mate aan de op hem rustende onderzoeksplicht heeft voldaan, is enerzijds van belang dat verzoekster niet jaarlijks een aangiftebiljet van de Belastingdienst krijgt toegezonden waarop het bij de Belastingdienst van haar bekende rekeningnummer is afgedrukt en waarop haar de gelegenheid wordt geboden dit nummer te wijzigen. Anderzijds is van belang dat verzoekster op het door haar ingediende T-biljet bij de vraag naar het rekeningnummer voor een eventuele teruggaaf niets heeft ingevuld en dat zij de Belastingdienst niet heeft geïnformeerd over de opheffing van het eerder in het verkeer met de Belastingdienst gebruikte rekeningnummer.

7. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de Belastingdienst ten aanzien van de terugbetaling aan verzoekster in onvoldoende mate invulling heeft gegeven aan de op hem rustende onderzoeksplicht. Dit oordeel is gebaseerd op het volgende.

De Belastingdienst heeft niet zorgvuldig gehandeld door zonder onderzoek aan te nemen dat het rekeningnummer dat ruim vier jaar eerder door verzoekster was opgegeven, nog steeds bij haar in gebruik zou zijn. De Belastingdienst is daarmee voorbijgegaan aan de alleszins reële kans dat zich in die periode veranderingen hebben voorgedaan.

Ook gaat de Belastingdienst er ten onrechte van uit dat verzoekster wist of begreep dat haar oude rekeningnummer nog steeds in zijn administratie voorkwam. Verzoekster deed slechts incidenteel aangifte door middel van een T-biljet. Zij werd dan ook niet jaarlijks door een afdruk op het aangiftebiljet geïnformeerd over het in de administratie van de Belastingdienst voorkomende rekeningnummer. Bovendien wordt een T-biljet niet op naam uitgereikt, zodat daarop ook niet het bij de Belastingdienst bekende rekeningnummer is afgedrukt. Het kan verzoekster daarom niet worden verweten dat zij de Belastingdienst niet op de hoogte heeft gesteld van de opheffing van de betrokken rekening.

Verzoekster kan wel worden verweten dat zij bij de vraag naar haar rekeningnummer op het T-biljet niets heeft ingevuld. Gelet op bovenstaande had het echter voor de hand gelegen dat de Belastingdienst verzoekster in de gelegenheid had gesteld dit verzuim te herstellen en haar had gevraagd haar rekeningnummer alsnog op te geven, dan wel haar had gevraagd of het oude, nog bij hem bekende, rekeningnummer ook nu weer diende te worden gebruikt. Het is niet juist dat de Belastingdienst dit heeft nagelaten.

(...)

Aanbeveling

(...)

2. Voorts wordt de Minister van Financiën in overweging gegeven te bevorderen dat de Belastingdienst in geval teruggave plaatsvindt op basis van een aangiftebiljet waarop het bij de Belastingdienst bekende rekeningnummer niet is afgedrukt en de vraag naar het rekeningnummer niet is ingevuld, de indiener in de gelegenheid stelt dit verzuim binnen een door de Belastingdienst gestelde termijn te herstellen...”